

Ἑλληνισμοῦ τὰ λείψανα συλλέξαντες ὅπως περισώσωμεν εἰς ἀνάμνησιν τῆς μεγάλης ἐκείνης γενεᾶς τῶν πατέρων ἡμῶν. Προϊόντα τοῦ λόγου, τῆς μνήμης, τῆς φαντασίας ἔσονται δι' ἡμᾶς ἡ πολύτιμος λειψανοθήκη, ἐξ ἧς ἡ εἰσπνεομένη εὐωδία τῶν ἀρετῶν καὶ τῆς μεγάλης αὐτῶν καὶ ὀρθῆς παιδείας καθυγιάζει καὶ ζωοποιεῖ τοὺς μικροὺς ἐκείνων ἀπογόνους.

Ἐγγραφον Ἀθῆνῃσι 30 Νοεμβρίου 1871.

M. ΙΩ. ΓΕΛΕΩΝ.

Η ΑΘΙΓΓΑΝΙΣ ΤΗΣ ΟΡΣΟΒΑΣ

Α'

Τὸ ἔαρ τοῦ 1788 ἦλθον εἰς Ὀρσοβαν, ὁδηγῶν εἰς τὸ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ σύνταγμα μου νεοσυλλέκτους, οὓς εἶχον παραλάβει ἐκ Μίκλος-Βάρ τῆς Τρανσυλβανίας. Ἐν χωρίῳ τινὶ παρὰ τὸ στρατόπεδον ἡμῶν κατήκει ἀθιγγανίς ἐπαγγελλομένη ταυτοχρόνως τὴν μάντιδα καὶ τὴν οἰνοπώλιν, ὥστε εἶχε πάντοτε καλὴν πελατείαν. Οἱ στρατιῶταί μου, οἱ νεωστὶ ἐλθόντες, πάντες προληπτικοὶ καὶ μωρόπιστοι μ' ἐζήτησαν τὴν ἀδειαν νὰ μεταβῶσι καὶ αὐτοὶ νὰ συμβουλευθῶσι τὴν ἀθιγγανίδα. Ἐγὼ δὲ οὐ μόνον τοῖς τὸ ἐπέτρεψα ἀλλὰ καὶ ἐκ περιεργίας κινούμενος τοὺς ἠκολούθησα.

Ἡ ἀθιγγανίς αὕτη ἦν γυνὴ ὑψηλὴ, ὠχρὰ, ἐρρυτιδωμένη καὶ σκελετώδης· θὰ ἦτο ἐξήκοντα ἐτῶν, ἀλλ' ἐφαίνετο ῥωμαλέα καὶ γενναία. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς κοῖλοι καὶ σκιαζόμενοι ὑπὸ πυκνῶν καὶ ψαρῶν βλεφαρίδων ἦσαν ζωηροὶ καὶ μεστοὶ πυρός. Καὶ ὅμως μοὶ ἐφάνη ὅτι διέκρινα ἐν τῷ βλέμματί της πονηρίαν μᾶλλον ἢ ἔμπνευσιν. Εἰς τοὺς στρατιώτας μου ταχέως προέλεγε τὴν μοῖραν. Καὶ εἰς τοῦτον μὲν εἶπεν «... ἡ μνηστὴ σου ποθεῖ τὴν ταχεῖαν ἐπάνοδόν σου», εἰς ἐκεῖνον δὲ «... ταχέως θὰ γείνης λοχαγός», εἰς τὸν τρίτον «... θὰ ἐπανίδης τὴν πατρίδα σου ταχέως», εἰς ἄλλους δὲ «... θὰ προαχθῆτε εἰς τὸν στρατὸν, θὰ εἰσθε εὐτυχεῖς, θὰ κάμετε πλουσίαν λείαν κατὰ τὴν προσεχῆ νίκην». Καὶ οὕτω πάντες ἀπῆρχοντο κατηυχαριστημένοι, ἀφοῦ βεβαίως τὴν ἀντήμενον κατὰ δύναμιν ἕκαστος.

Ἰδὼν ὅτι ἔχω ἐνώπιόν μου κοινὴν ἀθιγγανίδα μάντιδα ἄνευ τινος σημασίας, ἀπεφάσισα νὰ ἀποσυρθῶ χωρὶς νὰ τὴν ἐρωτήσω περὶ τῆς μοίρας μου καὶ ἔρριψα ἀργυροῦν νόμισμα εἰς τὸ κάλιστρον αὐτῆς.

— Πῶς, ὠραῖέ μου ἀξιωματικέ, μοὶ λέγει συλλαμβάνουσά μου τὴν χεῖρα, δὲν θέλεις νὰ μάθης τὴν καλὴν σου τύχην;

Αἱ λέξεις αὗται ἄς δὲν περιέμενον, διότι ἐνόμισα ὅτι θὰ ἦτο κατηυχαριστημένη ἀφ' οὗ ἐπληρώθη χωρὶς νὰ εἴπη τι, μὲ ἐτάραξαν καὶ δὲν ἀπέσυρα

τὴν χεῖρά μου. Ἐκείνη τότε συνεστάλη ὅπως παρατηρήσῃ μετὰ προσοχῆς καὶ ὑψοῦσα πρὸς τὸ μέτωπόν μου ἀπαίσιον καὶ παράδοξον βλέμμα, μοι εἶπε διὰ φωνῆς βραγχνώδους:

— Τὴν εἰκοστὴν τοῦ μηνὸς Αὐγούστου.

Ἐζήτησα παρ' αὐτῆς ἐξηγήσεις, ἀλλ' ἐκείνη ἀντὶ πάσης ἄλλης ἀπαντήσεως ἐπανελάμβανε τὰς λέξεις ταύτας, ὥστε καὶ ἄφ' οὗ ἀπεχώρητα ὑψῶν τοὺς ὤμους, ἐκείνη ἐξηκολούθει λέγουσα:

— Τὴν εἰκοστὴν τοῦ μηνὸς Αὐγούστου.

— Εἰς τὸν διάβολον ἢ γραῖα τρελλή, ἀνέκραξα, καὶ ἡ προφητεία της.

Ἀλλ' ὅμως ἡ μυστηριώδης χρονολογία, ἣν τοσάκις καὶ μετ' ἐπιμονῆς ἐπανελάμβαν, ἔμεινεν ἐντετυπωμένη ἐν τῇ μνήμῃ μου.

Β'

Οἱ κόποι καὶ οἱ κίνδυνοι τοῦ στρατοῦ ἤρξαντο καθ' ἐκάστην. Ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ οἱ Τοῦρκοι δὲν συνελάμβανον αἰχμαλώτους· οἱ στρατιῶται εἶχον μόνον διαταγὴν νὰ κόπτωσι κεφαλὰς καὶ δι' ἐκάστην κεφαλὴν Χριστιανοῦ ἐλάμβανον ἐν τάλληρον. Καθ' ἡμῶν λοιπὸν ἦν διωργανωμένη τακτικὴ σφαγὴ. Τὸ ἀπαίσιον δὲ τοῦτο ἐμπόριον τῶν κεφαλῶν, σύνηθες παρὰ τοῖς μουσουλμάνοις, ἠρέθιζε τοὺς σπαχίδας καὶ τοὺς γενιτσάρους, οἵτινες ἐπ' ἐλπίδι κέρδους ἐπέπιπτον κατὰ τῶν προφυλακῶν ἡμῶν καὶ τὰς ἐδεχάτευσον. Αἱ δ' ἐπιδρομαὶ αὗται ἐγίνοντο μετὰ τόσης μυστικότητος καὶ ταχύτητος, ὥστε σχεδὸν πάντοτε ἐπετύγχανον, καὶ πολλάκις τὴν πρωτὰν αἱ περίπολοι ἀνεύρισκον μέρος τοῦ στρατοπέδου φρουρούμενον ὑπὸ τῶν ἀποκεφαλισθέντων κορμῶν τῶν στρατιωτῶν ἡμῶν. Ὁ πρίγκιψ Κοβούργ ἀπεφάσισε τότε νὰ προσκολλᾷ καθ' ἐκάστην νύκτα ἰσχυρὰ ἀποσπάσματα ἱππικοῦ πρὸς φύλαξιν τῶν προφυλακῶν. Τὰ ἀποσπάσματα ταῦτα συνεποσοῦντο ἐξ ἑκατὸν ἢ διακοσίων ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἀπεδείχθησαν ἀνεπαρκῆ πρὸς ὑπεράσπισιν, διότι οἱ Τοῦρκοι ὠργίσθησαν βλέποντες οὕτω τὰς εἰσπράξεις των ἐλαττουμέναις καὶ ἐνισχύσαντες τὰς συμμορίας αὐτῶν ἐπέπεσαν καθ' ἡμῶν μετὰ τοσαύτης ἐπιτυχίας, ὥστε τὴν ἐπαύριον μετήνεγκον εἰς τὸ στρατόπεδόν των μετὰ τῶν κεφαλῶν τῶν στρατιωτῶν τῆς προφυλακῆς καὶ τὰς τῶν ἱππέων. Ἡ λεία ἦτο διπλῆ καὶ ἡ φρουρὰ ἐν ταῖς προφυλακαῖς κατέστη πλέον τόσῳ ἐπικίνδυνος, ὥστε ἅμα τις διωρίζετο ἐν αὐτῇ δὲν ἀπῆρχετο πρὶν ἢ συντάξῃ τὴν διαθήκην του καὶ διαθέσῃ τὰ καθ' ἑαυτόν.

Ἐπῆλθεν ὁ Αὐγούστος ὁ τόσῳ ἀπαισίως προμηνυθείς καὶ τὰ πράγματα τοῦ στρατοῦ εὐρίσκοντο εἰς τὴν αὐτὴν κατὰστασιν. Ἐγένοντο μὲν τινες μάχαι ἀλλ' ἡ θέσις τῶν διαμαχομένων ἔμεινεν ἡ αὐτή.

Τὴν 12 τοῦ μηνὸς εἶδον εἰς τὴν σκηνήν μου τὴν Ἀθιγγανίδα. Ἀλλ' ἡ ἐπίσκεψίς της αὕτη οὐδόλως μὲ εὐχαρίστησε.

— Έρχομαι, μοι εἶπε, νὰ σὲ παρακλέσω νὰ μ' ἀφήσης κάτι τι εἰς τὴν διαθήκην σου.

Οἱ λόγοι οὗτοι δὲν ἦσαν καθόλου ἐνθαρρυντικοί.

— Πρόκειται πάντοτε περὶ τῆς 20 Αὐγούστου; τῇ λέγω;

— Δὲν πιστεύω νὰ ὑπατήθην, ἐπανελάβε, καὶ θὰ κάμῃς ἔργον φιλάνθρωπον ἂν ἀφήσης καὶ εἰς ἐμὲ κάτι.

— Καλῶς· ἀλλὰ τοῦτο εἶναι εἶδος στοιχήματος· ἂν δὲν ἀποθάνω ὡς ἐγὼ ὑποθέτω. . . .

— Αἶ, τότε ὑπόσχομαι νὰ σοὶ παραχωρήσω δωρεὰν δύο δωδεκάδας φιαλῶν οἴνου ἐκλεκτοῦ.

Αἱ εἰκοσιτέσσαρες φιάλαι οἴνου ἐκλεκτοῦ, ὅστις τόσῳ ἐσπένδιζεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ μὲ παρέπεισαν καὶ ἐδέχθην. Τὸ στοίχημα ἦν περὶ ζωῆς καὶ θανάτου, ἀφ' ἐνός ἢ μάντις καὶ ὁ οἶνος, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ θάνατός μου, δύο ἵπποι καὶ πεντήκοντα δουκάτα. Ὁ γραμματεὺς τοῦ συντάγματος συνέταξε τὴν διαβολικὴν συμφωνίαν μας.

Γ'

Ἡ 20 Αὐγούστου ἔφθασε. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην δὲν ἐφάνετο ὅτι θὰ συγκροτηθῇ μάχη πρὸς τοὺς Τούρκους, ἀλλ' εἶχεν ἔλθει ἡ σειρὰ τοῦ συντάγματος μου ὅπως ἐξ αὐτοῦ ληφθῇ ἀποσπασμα τὴν νύκτα διὰ τὰς προφυλακάς· ἤμην ὅμως ἥσυχος διότι ἕως οὗ ἔλθῃ ἡ σειρὰ μου νὰ ὁδηγήσω τὰ ἀποσπασμα προηγουῖντο ἐμοῦ δύο ἄλλοι ἀξιωματικοί. Τὴν ἐσπέραν τὰ πάντα μετήλλαξαν. . . . Ἐνῶ οἱ Οὐσσάροι προητοίμαζον τοὺς ἵππους των πρὸς ἀναχώρησιν, ἔρχεται ὁ ἱατρός τοῦ συντάγματος καὶ μᾶς ἀναγγέλλει ὅτι ὁ ἐπιφορτισθεὶς τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἀποσπασματος ἀξιωματικὸς ἔπεσεν ἐπικινδύνως ἀσθενής.

— Καλὰ, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης ὡς ἔλθῃ ὁ ἐπόμενος.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἐνεδύθη ταχέως καὶ κεντᾷ τὸν ἵππον του ὅπως ἀνχωρήσῃ. Ἀλλ' αἰφνης ὁ ἵππος, ζῶν συνήθως ἥσυχον καὶ ἡμερον, δὲν θέλει νὰ βαδίσῃ, λακτίζει, ἀνορθοῦται καὶ τέλος ρίπτει χαμαὶ τὸν ἀναβάτην, ὅστις πεσὼν θραύει τὸν πόδα του. Ὡστε ἦλθεν ἡ σειρὰ μου, καὶ ἐξεκίνησα μετὰ τοῦ ἀποσπασματος, ἀλλὰ δὲν εἶχον, τὸ ὁμολογῶ, διάθεσιν. . . . ἔφριστον χωρὶς νὰ τὸ θέλω. Ἦγούμην ὁγδοήκοντα ἀνδρῶν, μεθ' ὧν ἠνώθησαν μετ' ὀλίγον ἑκατὸν εἴκοσιν ἄνδρες ἑτέρου συντάγματος· χίλια βήματα μακρὰν τῆς γραμμῆς τοῦ δεξιοῦ κέρατος τοῦ στρατοπέδου ἦν ἡ θέσις μας· ὀπισθεν ἡμῶν εἶχομεν τέλμα καλυπτόμενον ὑπὸ ἐκτεταμένου καλαμῶνος. Σκοποῦς δὲν εἶχομεν πρὸ ἡμῶν, πάντες ἡμεθεὶς διατεταγμένοι νὰ διανυκτερεύσωμεν ἑφιπποὶ κρατοῦντες γυμνὸν τὸ εἶφος καὶ ἔχοντες τὰς καρβίνους ἐτοίμους πρὸς πῦρ.

Μέχρι τῆς μιᾶς μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὥρας ἔκρα ἡσυχία. Ἀλλ' αἰφνης μέγας ἠγέρθη θόρυβος καὶ φοβεραὶ κραυγαὶ. Ἀλλὰχ Ἀλλὰχ ἀντήχησαν, καὶ

ὀκτακόσιοι περίπου Τούρκοι μᾶς περιεκύκλωσαν. Κατὰ τὴν πρώτην τῶν Τούρκων ἔφραδαν οἱ ἵπποι τοῦ πρώτου ζυγοῦ κατεβλήθησαν, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν, κατεβλήθημεν τελείως. Γενικὴ τότε καὶ φοικώδης ἤρξατο σφαγὴ καλυπτομένη ὑπὸ τῆς νυκτὸς καὶ φωτιζομένη μόνον ὑπὸ τῆς διακοπτομένης λάμψεως τῶν πυροβολισμῶν. Ἐπληττόμεθα διὰ τῆς μαχαίρας καὶ διὰ τῶν πιστολίων καὶ οἱ στρατιῶταί μου ἔπιπτον χωρὶς νὰ γνωρίζωσι τίς εἶναι ὁ πλήττων· τοσαύτη ἦν ἡ σύγχυσις. . . . Ἐγὼ ἔλαβον ὀκτὼ τραύματα διὰ τοῦ ξίφους. . . . Παρὰ τίνας; Ἴσως καὶ παρὰ φίλου μᾶλλον ἢ παρὰ ἐχθροῦ. Ὁ ἵππος μου ὁμοίως προσεβλήθη ὑπὸ σφαίρας κατὰ τὴν κεφαλὴν, ἔπεσε μετ' ἐμοῦ κατὰ γῆς, καὶ κατεπλάκωσε τὸν δεξιόν μου πόδα, ὥστε ἐκείμην ἐπὶ τῆς ἄμμου αἰματόφυρτος χωρὶς νὰ δύναιμι νὰ κινηθῶ καὶ ἡ σφαγὴ ἐξηκολούθει περὶ καὶ ἄνωθέν μου.

Οἱ στρατιῶταί μου ἀπέκρουον τοὺς ἐχθροὺς μετ' ἀπελπισίας· ἀλλὰ καθ' ἐκάστην στιγμὴν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἐμειοῦτο, οἱ δὲ Τούρκοι παρκόροιοι καὶ ἐμμυνεῖς ἐξηκολούθουν τὴν ἀποτρόπαιον σφαγὴν των. Μετ' ὀλίγον οὐδὲ εἰς Αὐστριακὸς ἐσώζετο. Οἱ νικηταὶ κατ' ἀρχὰς ἔλαβον τοὺς ἐναπομένοντας ἵππους καὶ δέσαντες αὐτοὺς τοὺς ἐξαπέστειλαν εἰς τὸ στρατόπεδον· κατόπιν δὲ ἤρξαντο ἀπογυμνοῦντες τοὺς νεκροὺς καὶ τοὺς τραυματίας καὶ ἀποκόπτοντες τὰς κεφαλὰς, ἃς ἔριπτον ἀνὰ μίαν ἐντὸς σάκκων ἐπίτηδες κομιτθέντων. Ἐγὼ εὐτυχῶς ἢ δυστυχῶς ἐγίνωσκον τὴν Τουρκικὴν καὶ ἐνόουν τί ἔλεγον. Προέτρεπον δὲ ἀλλήλους νὰ ποπερατώσωσιν ὅσον οἶόν τε τῷ χίστω τὸ ἔργον των πρὶν ἢ προφθάσῃ αὐστριακὴ ἐπικουρία.

— Πρόκειται περὶ διακοσίων ταλλήρων ἔλεγον, διότι ἦσαν διακόσιοι ἐν συνόλῳ. Δὲν πρέπει νὰ χάσωμεν οὐδὲ μίαν κεφαλὴν.

Καὶ λέγοντες ταῦτα ἀπέκοπτον καὶ μίαν κεφαλὴν. Ἡ σειρὰ μου ἐπλησίαζε καὶ ἔφριссον ὅτε ἤκουον πλησιάζοντα τὰ τέρατα ταῦτα. Εἷς ἐξ αὐτῶν διῆλθε τότε πλησίον μου, ὥστε ἐκράτησα τὴν ἀναπνοήν μου νὰ μὴ μ' ἀκούσῃ. Δὲν μὲ παρετήρησε καὶ παρῆλθεν, ἀλλὰ πρὶν ἢ ἀποσυρθῇ ὁμῶς, διὰ νὰ μὴ τύχῃ καὶ φανῇ κατώτερος τῶν λοιπῶν, διεπέρασε διὰ τῆς μαχαίρας τοῦ τὴν κοιλίαν τοῦ ἵππου μου. Τὸ δυστυχὲς ζῶον πρὸ πολλοῦ δὲν ἐκινεῖτο, ἀλλ' ἀνέπνεεν ἔτι, μετὰ τὴν τελευταίαν δὲ ταύτην πληγὴν ἐταράχθη βιαίως καὶ ἐξέφυγεν. Ἡ κίνησις αὕτη τοῦ ἵππου μου ἀπηλευθέρωσε τὸν πόδα μου. . . . Ἦμην ἐλεύθερος νὰ φύγω καὶ ἀπεπειράθην. Τὸ τέλος ἦτο ὀπισθέν μου εἴκοσι βήματα, καὶ θὰ ἐσωζόμην ἐὰν κατάρθουν νὰ ριφθῶ εἰς αὐτό. Συνήγαγον πάσας τὰς δυνάμεις μου καὶ βραδέως καὶ ἄνευ θορύβου εἶρπον κυλιόμενος μεταξὺ τῶν πτωμάτων καὶ πλέων εἰς τέλος αἵματος. Καθ' ἐκάστην στιγμὴν ἱστάμην καὶ ἠκροώμην. Μετ' ὀλίγον ἐγένετο σιγὴ. Ἀνηγέρθην καὶ δι' ὀρμητικοῦ πηδήματος ἐροίφθην ἄνωθεν τῶν πτωμάτων ἀνθρώπων τε καὶ ἵππων. Ἀλλ' ἠπατήθην, διότι οἱ Τούρκοι δὲν εἶχον ἔτι ἀναχωρήσει. Χεῖρες τινες ἐξετάθησαν ὅπως μὲ συλλάβωσι καὶ σφαῖραι πιστολίων διῆλθον κύκλῳ μου, ἀλλ'

ὅμως ἔφθασα εἰς τὸ τέλος. Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ἐχώθην μέχρι τῶν γονάτων, προχωρήσας δὲ εἴκοσι βήματα εὗρέθην κεχωσμένος ἐν τῷ πηλῷ μέχρι τῆς ὀσφύος. Ἀπαυδήσας ἐστάθην, καὶ ἤκουον τὰς κρυγὰς τῶν Τούρκων οἵτινες συζητοῦντες ἔλεγον — Εἰς γκιακούρης μᾶς ἔφυγε, νὰ τὸν ἀναζητήσωμεν. — Εἶναι εἰς τὸ τέλος. . . . — Ἀδύνατον ἔλεγον ἄλλοι.

Ἄγνοῦ τί ἀπέγεινε, διότι ἔπεσα ἀναίσθητος ἐκ τοῦ καμάρου καὶ τῆς αἱμορραγίας ἐν τῷ βορβόρῳ.

Δ'

Ὅτε συνῆλθον, ὁ ἥλιος εἶχε πρὸ πολλοῦ ἀνατεῖλει. . . . Ἐσκέφθην εὐθὺς τὴν πρόρρησιν τῆς Ἀθιγγανίδος, ἣτις δυστυχῶς ἐπληθήθυσεν. Ἐμέτρησα τὰς πληγὰς μου. Εἶχον ὀκτὼ καιρίας μὲν ἀλλ' οὐχὶ καὶ θανασίμους· τὸ χονδρὸν ἐπικνωφόριόν μου ἐμετρίασε τῶν μαχαιρῶν τὰς πληγὰς. Τὸ αἷμά μου δὲν εἶχε παύσει ἐκρέον καὶ ἤμην ἐξησθενωμένος καὶ ἀδύνατος. Ἠκροάσθην. Ὁ ἐχθρὸς εἶχεν ἤδη φύγει πρὸ πολλοῦ. Ἐκ τοῦ πεδίου τῆς μάχης οὐδεμία ἀνθρωπίνη φωνὴ ἤκούετο. Πᾶσαι αἱ κεφαλαὶ τῶν στρατιωτῶν μου ἦσαν ἐν τῷ Τουρκικῷ στρατοπέδῳ. Προσεπάθησα νὰ ἀποσπασθῶ ἀπὸ τοῦ δυσώδους πηλοῦ εἰς ὃν ἤμην κεχωσμένος καὶ τὸ κατάρθωσα μόλις μετὰ μίαν ὥραν πόνου καὶ κόπου, ὁδηγούς ἔχων τὰ ἔχνη μου, ἅτινα εἶχον καταλίπει ἐμβαίνων. Πάντοτε ὑπῆρξα ἀτρόμητος, μάλιστα δὲ ὁ σκληρὸς κατὰ τῶν Τούρκων πόλεμος μὲ εἶχε καταστήσει σχεδὸν ἀναίσθητον καὶ ὅμως ὅτε ὑψὼν τὴν κεφαλὴν ἀνω τῶν καλαμώνων τοῦ τέλουςτος ἔρριψα τὰ βλέμματά μου ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς σφαγῆς ἐφρικίσσα ἀκουσίως. Προῦχώρησα καὶ προσκόπτων εἰς τὰ κέφαλα πτώματα ἠσθανόμην τὴν φρίκην μου διπλασιαζομένην καὶ δὲν ἠδυνάμην νὰ πιστεύσω ὅτι μόνος ἐγὼ ἤθελον ἐπιζήσει. . . . Ἀμφέβαλλον σχεδὸν περὶ τῆς ὑπάρξεώς μου οὕτω θαυμασίως δικαιοδείσης.

Αἶφνης ἔρρηξα κραυγὴν ὑπὸ ἀπεριγράπτου καταληφθεὶς τρόμου. . . . Μὲ εἶχε συλλάβει τις τὸν βραχίονα. Στρέφω καὶ βλέπω χαλκόχρουν ἀρνκούτην ἐπισείοντα τὸ γιαταγάνι τοῦ προσβλέποντά με καὶ μειδιῶντα μειδιάμα φρικώδους χαρᾶς.

— Ἐγὼ καλὰ ἐκατάλαβα ἔλεγεν, ὅτι μᾶς ἔλειπε μία κεφαλὴ· τὸ σκότος μᾶς ἐμπόδιζε νὰ τὴν κόψωμεν χθές. . . . Λοιπὸν ἐγὼ θὰ τὴν κόψω σήμερον.

Καὶ ἐξηκολούθει γελῶν καὶ παρρητῶν με διὰ τοῦ βλέμματός ἐκείνου τοῦ πνέοντος φόνου καὶ αἵμα, δι' οὗ τὸ αἱμοφόρον θηρίον ἐπιβλέπει τὴν λείαν του. Ἠμην καταβεβλημένος καὶ δὲν εἶχον πλέον δύναμιν ἢ διὰ παρακλήσεις.

— Ἀκουσον, τῷ λέγω διὰ φωνῆς διακοπτομένης ὑπὸ λυγμῶν, γύμνωσέ με, λάβε τὸ ὠρολόγιόν μου, τὰ χρήματά μου, τὴν στολὴν μου, ἀλλὰ μὴ μὲ φονεύσῃς.

— Πάντα ταῦτα εἰς ἐμὲ ἀνήκουσι, μὲ εἶπεν, ἀλλὰ μοὶ χρειάζεται πρὸς τούτοις ἡ κεφαλή· καὶ εἶναι ἀκριβὴ, διότι εἶσαι λοχαγός. . . . ἀξίζει δύο τάλληρα.

Καὶ ἤρξατο ἀποκόπτων τὰ κομδία τῆς στολῆς μου.

Ἦρην ἄοπλος, ἄνευ ὑπερκαπίσεως, καὶ εἰς τὴν ἐλαχίστην κίνησίν μου ἠδύνατο νὰ μοῦ διαπεράσῃ τὸ σῶμα διὰ τῆς σπῆθης του. Αἱ παρακλήσεις λοιπὸν ἦσαν ἡ μόνη μου ἐλπίς. Ἐπεσά πρὸ τῶν ποδῶν του, λαμβάνων δ' αὐτὸν ἀπὸ τοῦ μέτου τοῦ σώματος τὸν ἐνηγκαλίσθην μετὰ ζέσεως.

— Ἐλέησόν με, ἀνέκραξα· ἡ οἰκογένειά μου εἶναι πλούσια· αἰχμαλώτευσόν με μόνον, φέρε με ζωντανὸν εἰς τὸ τουρκικὸν στρατόπεδον καὶ θὰ λάβῃς πολλὰ καὶ πλούσια λύτρα.

— Δὲν ἔχω καιρὸν νὰ χάνω, εἶπεν ὁ ἀρνακούτης καὶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς μὲν μὲ ἔλαβεν ἐκ τῆς κόμης τῆς κεφαλῆς, ἐν ᾧ συγχρόνως διὰ τῆς δεξιᾶς προσεπάθει νὰ μοῦ γυμνώσῃ τὸν τράχηλον καὶ ἤδη ἀπέσπασεν τὴν καρφίδα τὴν συγκρατοῦσαν τὸν χιτῶνά μου.

Ἐγὼ ἐξηκολούθουν κρατῶν αὐτὸν ἐνηγκαλισμένον. Αἶφνης ἠσθάνθην εἰς τὴν ζώνην του σκληρόν τι πρᾶγμα, ὅπερ ἐστενοχῶρει τὸ στῆθος μου. Ἦτο σιδηροῦν σφυρίον. Καὶ ὁ ἀρνακούτης μοὶ ἔλεγεν·

— Ἐλκ δὲ μεῖνε ἥσυχος καὶ δὲν θὰ ὑποφέρῃς πολὺ.

Τότε διὰ βιαίας τινὸς κινήσεως ἀπέσπασα τὸ σφυρίον ἀπὸ τῆς ζώνης του καὶ ὑποχωρήσας δύο βήματα τῷ κατήνεγκα φοβεράν πληγὴν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μετώπου· ἐκεῖνος ἐκλονίσθη, ἐγὼ ἐπανελάβον τὴν πληγὴν καὶ ἔπεσε νεκρός. Ἀφρημένος καὶ κατὰβεβλημένος ὑπὸ τῶν συγκινήσεων τούτων ἐσυρόμην πρὸς τὰς ἐμπροσθοφυλακὰς ἡμῶν, ὧν ἔβλεπον τὰ ὅπλα λάμποντα εἰς τὸν ἥλιον καὶ ἔφθασα εἰς τὸ στρατόπεδον. Πάντες ἔφρευγον βλέποντές με ὡς φάσμα. Τὴν αὐτὴν νύκτα κατελήφθην ὑπὸ δεινοῦ πυρετοῦ, παρελήρουν καὶ μετηνέχθην εἰς τὸ Νοσοκομεῖον.

Μετὰ ἑξ ἑβδομάδας εἶχον θεραπευθῇ ἐκ τοῦ πυρετοῦ καὶ τῶν τραυμάτων μου καὶ ἐπανῆλθον εἰς τὸ στρατόπεδον. Πρώτῃ πάντων μὲ ἐπεσκέφθη ἡ ἀθιγγανίς, ἣτις ἐκτελοῦσα τὸ σοίχημα μοὶ ἔφερε τὸν συμφωνηθέντα ἐκλεκτὸν οἶνον.

— Αἶ· λοιπὸν βλέπεις, μαῦρε Βοημικὲ κόραξ, ὅτι ἐκέρδησα, εἶπον εἰς τὴν Ἀθιγγανίδα, ἐκείνη δ' ἀπεκρίθη·

— Ἡ μοῖρα διέλυσεν ὅ,τι ὁ οὐρανὸς εἶχε μ' ἀναγγεῖλει.

Δὲν ἐτόλμησα νὰ τῇ ἀντεῖπω, διότι ὁ ὀφθαλμὸς τις, ἠκτινοβόλει καὶ ἐφαίνετο θριαμβεύσασα καὶ τοι ἠττηθεῖσα. Κατὰ τὴν ἀνοησίαν μου εἶχε προείπει ἱκανὰς προφητείας, αἵτινες ἐξετελέσθησαν ἀκριβῶς· ἅπας ὁ στρατὸς ἐθαύμαζε καὶ ἡ μάστις ἀπέκτησε μέγιστον κύρος.

Ε'

Μετά τινες ἡμέρας μὲς ἔφθασαν δύο πρόσφυγες χριστιανοί, δύο Σέρβοι λιποτακτήσαντες ἐκ τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ ἵνα διαφύγῃσι δεινὴν ποινὴν. Μόλις εἶδον τὴν ἀθιγγανίδα τὴν ἀνεγνώρισαν καὶ διεκήρυξαν ὅτι συχνὰ ἤρχετο νύκτωρ εἰς τὸ τουρκικὸν στρατόπεδον προδίδουσαι τὰς κινήσεις ἡμῶν. Τὴν ἀποκάλυψιν ταύτην ἀκούσαντες ἐξεπλάγηνμεν, μὲς ἐφάνη μάλιστα ἀπίθανος.

— Ἀδύνατον, εἶπεν ὁ ἀρχηγός, ἡ γυνὴ αὕτη νὰ εἶναι κατὰσκοπος. Πολλάκις ἀνεβήκαμεν εἰς αὐτὴν σπουδαιοτάτας ὑπηρεσίας καὶ τὰς ἐξετέλεσε πάντοτε πιστότατα καὶ ἀκριβέστατα.

Ἄλλ' οἱ πρόσφυγες ἐπέμενον βεβαιοῦντες μεθ' ὅρκου ὅτι πολλάκις ἦσαν παρόντες ὅτε ἡ γυνὴ αὕτη συνεφώνει μετὰ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, καὶ ὅτι συχνάκις τὴν ἤκουσαν περιγράφουσιν τὰ σχέδια ἡμῶν, ἀποκλύπτουσιν τοὺς σκοποὺς μας καὶ συμβουλεύουσιν προσβολὰς ἐναντίον ἡμῶν. Εἶχε, προσέθεσαν, καὶ τουρκικὸν διαβατήριον συνιστάμενον ἐκ σημείων τινῶν καὶ ἀριθμῶν. Ἡ πίστις ἡμῶν ἐκλονίσθη καὶ ἡ ἀθιγγανίς συνελήφθη. Τὸ διαβατήριον εὗρέθη ἐπ' αὐτῆς· ἦτο ἀπόδειξις ἐναργής. Ἡ μάντις ἐδικάσθη εὐθὺς καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον.

Πολὺς λόγος ἐγένετο ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐκ τούτου. Αἱ προρρήσεις τῆς μάντιδος ἤρχοντο εἰς τὸν νοῦν πάντων, ἕκαστος δ' ἐπεθύμει ὅπως πρὶν ἢ θανατωθῇ δώσῃ τὴν λύσιν τῶν προρρητικῶν αὐτῆς αἰνιγματικῶν.

Ἐγὼ αὐτὸς μετέβην καὶ τὴν ἠρώτησα περὶ τῆς παραδόξου προρρήσεως, ἣν μοι ἔκαμε καὶ μοι ἐξήγησε τὰ πάντα.

— Διπλὴν ἔκαμνον κατὰσκοπεῖν, μοι εἶπε, καὶ οὕτω διπλᾶ ἐκέρδιζον, διό καὶ δικαίως τιμωροῦμαι. Οἱ ἀρχηγοὶ μοι ἐνεπιστεύοντο τὰ σπουδαιότατα, οἱ στρατιῶται ἐρχόμενοι νὰ μὲ συμβουλευθῶσι μοι ἀπεκάλυπτον ἅλλα. . . Ἐκτὸς δὲ τούτου εὐτυχεῖς τινες συμπτώσεις συνεπλήρουν τὰ λοιπὰ. Ἴδου ἡ τέχνη μου.

— Τοῦτο βεβαίως δὲν εἶχον ἀνάγκην νὰ τὸ μάθω, διότι πάντοτε ἐπίστευον ὅτι εἰς τὰς προφητείας σου ἡ ἀπάτη εἶναι τὸ πᾶν, ἡ δὲ τύχη μηδέν. Ἀλλὰ περὶ τῆς προφητείας σου ἥτις ἀνεφέρετο εἰς ἐμέ. . . .

— Ἴδου ἡ ἱστορία τῆς· ἤθελον νὰ κατορθωθῇ ἐπιτυχία τις μεγάλη διὰ νὰ ἀποκτήσω ρήνυην καὶ ἐξέλκεξαι ὕμῃς. Προδιώρισα κατὰ τύχην τὴν ἀπαισίαν ἡμέραν.

— Ναί, τὴν 20 Αὐγούστου.

— Καὶ ὅταν ἐπλησίασε, μετέβην εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Τούρκων καὶ παρώτρυνα αὐτοὺς νὰ ἐπιχειρήσωσιν ἔφοδον. Ἐγνώριζον ἤδη ὅτι τὸ σύνταγμα σας ἐμελλεν ἐκείνην τὴν νύκτα νὰ ὑπερασπισθῇ τὰς προφυλακὰς.

— Ἀλλὰ δύο ἀξιωματικοὶ προηγούντο ἐμοῦ.

— Τὸ ἐγνώριζον καὶ τοῦτο. Ἐπῆρα καλὰ τὰ μέτρα μου. Εἰς τὸν ἕνα ἐπώλησα ὀξυνὸν οἶνον, καὶ ἀφ' οὗ τὸν ἐπιεν ἔπεσεν ἐν τῷ ἅμα ἄρρωστος.

— Ἀλλ' ὁ δεύτερος, οὗ τινος ὁ ἵππος ἐκάμφθη καὶ ὅστις ἔθραυσε τὸ γόνυ του;

— Ἐνῶ προητοιμάζετο πρὸς ἀναχώρησιν τὸν ἐπλησίασα, προσεφέρθη νὰ κρατήσω τὸν ἵππον του καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ ἔχωσα εἰς τοὺς βώθωνας τοῦ ἀτυχοῦς ζώου τεμάχιον ἀνημμένης ὕδατος.

— Ἐνόησα. Ἀρκεῖ. Οὕτω πως προλέγει τις εὐκόλως τὴν μοῖραν.

* M.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τῇ 12 λήξαντος μηνὸς ἐπανελήφθησαν ἐν Μυκῆναις δαπάνη τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας αἱ ἀνασκαφαὶ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Π. Σταματάκη. Ἐν τῷ λιθίνῳ κυκλοτερεῖ περιβόλῳ ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως τῶν Μυκηνῶν καὶ παρὰ τὴν εἴσοδον αὐτῆς, ἀνεκκλύφθη τάφος ἀρχαῖος ὅμοιος πρὸς τοὺς πέρυσιν ἀνακαλυφθέντας, κείμενος πρὸς βορρᾶν τοῦ πρώτου ἀνασκαφέντος. Ἐν αὐτῷ δ' εὗρέθησαν τὰ ἐξῆς κατὰ τὴν ἀποστολῆσιν σημείωσιν τοῦ κ. Π. Σταματάκη. 1) Φιάλη χρυσῇ μόνωτος. 2) Δύο χρυσᾶ κοσμήματα περικνημίδος. 3) Τέσσαρα χρυσᾶ κοσμήματα, ἀποτελοῦντα ὄρμον. 4) Τριᾶκοντα ἥλοι χρυσοῖ, ἀνήκοντες εἰς τελαμῶνα. 5) Τρία ξίφη χαλκᾶ. 6) Ἐν κομβίον λαβῆς ξίφους ἀλαδᾶστρινον. 7) Ἐνδεκα ξιφίδια χαλκᾶ, ὧν δύο ἔχουσι τὰς λαβὰς κεκοσμημένas δι' ἥλων χαλκῶν ἐπικεχρυσωμένων. 8) Τέσσαρες χαλκαῖ λόγχαι δοράτων. 9) Ἀγγεῖα χαλκᾶ ὀλίγα συντετριμμένα. 10) Ἀγγεῖα πήλινα πλεῖστα συντετριμμένα, ὧν ἓν ἐξήχθη σῶον. Ὁ τάφος ἐμπεριεῖχε δύο νεκροὺς κεκαυμένους. Τὰ κρανία αὐτῶν ἐξήχθησαν εἰς τεμάχια, τὰ ὅποια δύνανται συγκολλώμενα νὰ ποτελεσθῶσιν. Οἱ δύο νεκροὶ εὗρέθησαν τεθυμένοι βλέποντες πρὸς ἀνατολὰς, ἐνῶ ὁ πέρυσιν ὑπὸ τοῦ κ. Σλήμαν εὗρεθεὶς ἐβλέπε πρὸς δυσμὰς. Αἱ ἀνασκαφαὶ ἐξακολουθοῦσιν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ περιβόλου τῶν τάφων.

— Γενομένης πρό τινος σκαφῆς ἐν τῇ ὀπισθεν τῆς Σιναίας Ἀκαδημείας πλατείας τῇ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀκαδημείας πρὸς κατασκευὴν κήπου ἀνευρέθησαν λείψανα ἀρχαίου ὑδραγωγείου.

— Ἐν Πειραιεῖ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ὀμήρου πλησίον τῆς οἰκίας τοῦ δημάρχου κ. Τρ. Μουτσοπούλου γενομένης πρό τινος σκαφῆς πρὸς ἐνθεσιν θεμελίων ἀνευ-